

Hitler in Mussolini pri- pravljata "demonstracije"

Birmingham, Ala. — Vsi rudarji, uposleni v premogovnikih v tej državi, so člani UMWA. Zadnja kompanija, ki se je podala in podpisala pogodbo z uniono, je bila Arnold Coal Co.

Vesti iz Jugoslavije

(Izvirna poročila iz Jugoslavije.)

INSTRUCIJE PROTI ŽIV- NOVCI SE KONČALE Z UMOROM

Novi pri Konjicah je bil klerikalni akademik, ki se je z drugimi to-
vostniki z avtobusom za
politično turnejo
Sloveniji.

Novi smo se o demonstra-
cijah, ki so jih v Ljubljani or-
ganizirali predvsem klerikalni
akademiki, ki pa so se jim pri-
šli tudi nekateri levitarji,
splošnoemu generalu, ne-
množnemu predsedniku
diktatorne vlade, Pe-
trici.

Novi smo se o demonstra-
cijah, ki so jih v Ljubljani or-
ganizirali predvsem klerikalni
akademiki, ki pa so se jim pri-
šli tudi nekateri levitarji,
splošnoemu generalu, ne-
množnemu predsedniku
diktatorne vlade, Pe-
trici.

Novi smo se o demonstra-
cijah, ki so jih v Ljubljani or-
ganizirali predvsem klerikalni
akademiki, ki pa so se jim pri-
šli tudi nekateri levitarji,
splošnoemu generalu, ne-
množnemu predsedniku
diktatorne vlade, Pe-
trici.

Novi smo se o demonstra-
cijah, ki so jih v Ljubljani or-
ganizirali predvsem klerikalni
akademiki, ki pa so se jim pri-
šli tudi nekateri levitarji,
splošnoemu generalu, ne-
množnemu predsedniku
diktatorne vlade, Pe-
trici.

rikalni akademik Dolinar mrtev.
Kako je prišlo do tega umora, ni
znano natanko, ker je dovoljeno
o tem objaviti le uradni komuni-
ke banke uprave. Ta komunikacije
pravi:

"V zvezi z demonstracijami ob
priliki prihoda predsednika JNS
Petra Živkovića v Maribor, Kon-
jice in Celje, dne 8. junija t. l.,
so istega dne ob 8. zvečer na dr-
žavni cesti blizu Prihove prista-
ši JNS; okrog 15 po številu, iz
zasede napadli dva avtobusa, ka-
tera sta vozila pristaše JRZ. Na-
pad se je izvršil z revolverji,
boksirji, noži in kamenjem. Na-
padeni so se sicer napadalcem u-
brani, vendar pa sta bila dva
akademika lažje ranjena, ostali
se dobili samo praskami. Po odbi-
tu napadu so napadeni nadalje-
vali vožnjo, pogrešali so pa aka-
demika — filozofa — Rudolfa
Dolinara, rojenega 11. aprila
1915 v Lučinih, občina Trata
nad Škofjo Loko in tja pristojne-
ga. Dnevevali so, da so ga na-
padalci odvedli s seboj. Nasled-
njega dne (dne 9. junija t. l.),
okrog 10 je orožniška patrulja
našla Dolinara mrtvega pod dr-
žavno cesto pri Prihovi, 50 ko-
rakov oddaljeno od mesta napa-
da. Dolinar je imel rane na glavi
in po životu od udarcev s topim
predmetom. Ugotovljeno je, da
je napad organiziral in se ga tu-
di dejansko udeležil Slavko Re-
ja, urednik "Mariborskega Ve-
černika Jutra", mariborskega
glasila JNS. Med napadali sta
bila tudi Primer, tajnik krajev-
ne JNS v Hočah, in Brajkovič,
pekovski pomočnik iz Maribora.
Na kraj sam je odšla sodna ko-
misija; poleg nje so odšli na
kraj sam tudi organi policijske
oblasti pod vodstvom upravnika
policijske v Ljubljani. Reja je bil
aretiran, za ostalimi je izdano
zaporno povelje. — Naslednji
dan je banska uprava še objavi-
la rezultat zdravniške komisije,
da je bil Dolinar zaboden z no-
žem v hrbet.

Iz uradnih poročil torej je vi-
deti, da so se peljali v dveh av-
tobusih pristaši JRZ, torej kle-
rikalci. In ker je mrtvi iz Ljub-
ljane, je torej jasno, da so se iz
Ljubljane peljali akademiki, pri-
staši JRZ, za Živkovićevo skupi-
no pač zato, da so organizirali
demonstracije. Ko so se vračali,
so bili napadeni in Dolinar je ob-
ležal.

Slavko Reja je znan že iz tr-
boveljskih dogodkov, ko so Or-
junaši organizirali pohod v Tr-
bovlje in je prišlo do spopada in
boje žrtve, in do justifikacije za-
gorskega mladega rudarja Faki-
na. Že pri tem pohodu je igral
Reja precejšnjo vlogo.

Klerikalni tisk je seveda takoj
pohitel, da razglasi ta umor za
"mučniško smrt za sveto sloven-
sko stvar", organizira pogreb, ki
naj se razvije v manifestacijo in
morda tudi v demonstracijo, po-
ziva ljudi, naj razobesijo črne
zastave ter s prsti javno kažejo
na tiste, ki nočejo razobesiti čr-
nih zastav. Truplo prepeljejo iz
Prihove čez Konjice v Ljublja-
no v klerikalni Akademski dom,
naslednji dan ga bodo v sprevo-
du peljali pred univerzo in po-
tem z avtofugetom v Lučino
nad Škofjo Loko.

LJUBLJANSKA OPERA V TRSTU

Velik uspeh. — Sloveni in Hrva-
tje so se od blizu in daleč pri-
peljali v Trst. — Nad 3500 gle-
dalcev kričal od navdušenja

Kmalu po tistem, ko je bila
prijeteljaska pogodba med Italijo
in Jugoslavijo podpisana, se je
začel organizirati obisk ljubljans-
ke opere v Trstu. Iz Trsta bi šli
na Reko, kasneje pa še v druga
italijanska mesta. Obisk Trsta
in Reke je bil organiziran v ne-
kaj tednih. Opera je izbrala za
svoj obisk v Trstu česko Smeta-
novo opero "Prodano nevesto" in
opero hrvaškega komponista
Gotovca "Ero z onega sveta". Za
to gostovanje je opera povečala
pevski zbor in balet, izvršila no-
vo inscenacijo z novimi kulisa-
mi, si nabavila nove kostume in
povečala tudi orkester. V Trstu
naj bi nastopila v velikem Ro-
settijevem gledališču, ki ima
prostorov nekaj nad 3000, v sili

pa sprejme lahko še nekaj sto
več ljudi.

Kakor hitro je bilo razglašeno
gostovanje ljubljanske opere, so
začeli Slovenci in Hrvatje v Ita-
liji organizirati obisk predstav.
Iz vse soške doline in iz Istre so
kupovali vstupnice, po cele družine
in vasi so kupovale vstupnice
kar v blokih. Že teden dni pred
predstavo je bilo gledališče raz-
prodano.

Dne 9. junija je bila prva
predstava. Okrog 200 oseb šte-
vilno operno osebje in spremstvo
je prišlo iz Ljubljane, na tovor-
nih avtomobilih pa so tja pre-
peljali že dva dni prej vso
kuliserijo. Zadnja ekspedicijska
— operni zbor in balet — je prispe-
la v Trst 9. junija zjutraj in do-
poldne so takoj imeli skušnjo,
saj se je bilo treba baletu, zboru
in solistom privaditi odra, ki je
mного večji od ljubljanskega.

Ta dan so prihajale še vedno
nove skupine s podeželja, a nih-
če več ni mogel dobiti vstupnic.
Vse je bilo razprodano in to celo
čez dovoljeno število. Gledališče
je bilo zvečer nabito polno, ven-
tilatorji in odprta strešna okna
niso mogla prezračiti sopare v
gledališču. Komaj se je pojavil
dirigent Polić med orkestrom, je
završalo v gledališču. Slovenci
in hrvaški vzliki in mahanje z
robc. Orkester je zaigral naj-
prej — fašistično himno... na-
tato jugoslovansko himno... ki
se konča z Naprej zastava slave.
Gledalci so poslušali himni stoje.
(Bil bi že čas, da bi se taka u-
metniška gostovanja opravila
brez igranja himn, ki nimajo z
umetnostjo po navadi nobenega
opravka.) Nato se je pričela
predstava "Prodane neveste", ki
je bila v Trstu slovensko igrana
in peta menda pred 25 leti,
in jo je tudi takrat dirigiral Po-
lić, tržaški rojak.)

Predstava je bila en sam tri-
umf naše gledališke umetnosti
in ganljiv dogodek za naše pri-
morske rojake. Udeleženci poro-
čajo, da so ljudje jokali od gi-
njenosti, ko so po toliko letih
smeli v gledališču spet slišati
slovensko opero. Solisti so bili
nagrade za vsak solističen spev,
za vsak duet, enako balet. Prve
kritike italijanskih listov so zelo
ugodne: "Prodana nevesta" jim
je visoka opera umetnost, izva-
janje zvesto podajajo z vsem u-
metniškim značajem. Hvalijo so-
liste, zbor, orkester, dirigenta,
inscenacijo, režiserja itd. Bil je
velik dogodek za naše primorske
in istrske rojake.

Uspeh v Trstu je bil tako ve-
lik, da bo morala opera z Reke
spet nazaj v Trst, da priredi še
eno ali dve predstavi, saj je na
sto in sto ljudi ostalo brez vstop-
nic za ti dve predstavi. Hkrati
je ta uspeh prvega večera za-
sigural gostovanje ljubljanske
opere v ostalih italijanskih me-
stih.

Da je bil to za Slovence in Hr-
vate velik dogodek, je razumlji-
vo. Toliko let so že narodnostno
zatirani, toliko let že ne smejo
svojih pesmi zapeti drugače, ka-
kor na skrivaj in na tiho, toliko
let se že niso Slovenci in Hrvatje
sestali v velikem številu. Ta
predstava pa je bila zanje kakor
vrnitev v nekdanje čase, vsaj ti-
stih nekaj ur so čutili, da so za-
dihali svobode: slišali so slo-
vensko petje, slišali umetno slo-
vensko petje, slovenski orkester,
zbralo se je na sto in sto Sloven-
cev in Hrvatov v Trstu, bil je ve-
čer veselja in zmagoslavja.

Upajmo tudi, da ne bodo poli-
cijske italijanske oblasti delale

"Pozabljeni" imeh zborovanje

Nad tisoč delegatov po- lalali na zborovanje v Milwaukee

Milwaukee. — (FP) — Vsi o-
ni, ki so pozabili, da je v deželi
še vedno velika brezposelnost, bi
morali priti v to mesto na kon-
vencijo Workers Alliance of A-
merica, kjer bi se lahko sezna-
nili z realno situacijo. Lahko bi
intervjuvali nad tisoč delegatov,
ki so prišli iz vseh krajev dežele
kot zastopniki od sedem do des-
et milijonov brezposelnih.

Med njimi so mladi in stari
moški in ženske, navadni in po-
klicni delavci ter profesionalci.
Mnogi so že dolga leta brez dela,
drugi, odkar se je vrnila v de-
želo — prosperiteta.

David Lasser, predsednik zve-
ze brezposelnih, je pred otvori-
tvijo zborovanja rekel, da bo
konvencija "izredno važna s sta-
lišča desetih milijonov brezpo-
selnih, katere porivajo v krizo
kot posledico redukcije delavcev
WPA. Konvencija ne bo le pod-
vzela akcije za izboljšanje reli-
f, marveč bo tudi sestavila pro-
gram socialne zaštite, po kate-
rem naj bi brezposelni dobili de-
lo v privatnih industrijah. Z u-
vedenjem tega programa bi bila
dvignjena kupna moč in bi bila
deležna dobrin življenja tudi ti-
sta tretjina ameriških delavcev,
o kateri govori predsednik Roo-
sevelt."

Lasser pravi, da je po obšir-
nem potovanju po deželi prišel
do zaključka, da se situacija z
ozirom na brezposelnost poslab-
šuje in ne izboljšuje. "Naš naj-
večji problem je, da pridemo do
programa, po katerem je treba
preprečiti odalovitve 427.000 de-
lavcev po WPA na 15. julija."

Čikaški masakr ponov- ljen v Youngstownu

(Nadaljevanje s 1. strani.)
valka Federaliziranega tiska, ki
je bila sama ranjena, dasi je pri-
šla pozno na pozorišče, je vpra-
šala šerifa, kaj se je zgodilo.

"Ti morilci CIO so presenetli
moje moke s hribov. Eden mo-
jih ljudi je dobil strel v nogo.
Skušal sem ohraniti 'status quo',
pa so mi to napravili. In ti mo-
rilci CIO hočejo, naj Girdler z
njimi podpiše pogodbo!" je ge-
mel kompanijski šerif. "Hočejo
vojno. Jaz jim jo bom že dal! Še
nocoj bom deputiziral nadaljnjih
sto deputitov."

Deputitjev se v Youngstownu
ne manjka. Ima jih veliko arma-
do župan Lionel Evans in ima
jih šerif. Tudi vigilanti prihaj-
ajo na svetlo.

"S Scottjem O'Harmom, je-
klarskim organizatorjem iz Ho-
mesteada, sva prišla pozno na
Poland ave.", pravi Mary Hea-
ton Vorse. "Česte so bile temne.
Sem pa tam so bile skupine raz-
burjenih ljudi. Grevi mimo stav-
kovne straže. Mimo zdrvi oklop-
ni avto — četrti, ki sem ga vi-
dele — naložen z deputiti. Lju-
dje kriče nanj z 'bu-u'. Pred na-
mi, mogoče par blokov daleč, si-
simo pokanje pijskih pušk. Na-
letiva na oblak plina in solze mi
zalijejo oči. Cesta pred nama je

kakšnih stitnosti onim Slovincem
in Hrvatom, ki svoja velikega
navdušenja niso prav nič skriva-
li niti izbirali besed in vzklikov.

prazna, sem pa tam je le kakšna
človeška senca. Mimo pridrvi na-
daljnji oklopni trk naložen z
20 deputiti. Ustavi se blizu nas.
Nastanejo bliski in zagrmje stre-
li. Deputiti streljajo na brezmo-
čne delavce pred našimi očmi.
Neki mož se zgriadi zadet pred
mojimi nogami. Drugi pade ne-
kaj korakov naprej. Zgrudi se
tudi moj spremljevalec Scotty
in nato še jaz. Poleg mene nekdo
težko hrope, drugi leži tiho. Kro-
gle žvižgajo vse okrog. Scotty
me pobere. Tudi jaz sem ranje-
na in kri mi lije po obrazu. Lju-
dje pobirajo druge ranjence.

"V bolnišnico, kamor sem šla,
da mi zasljejo glavo, prihajajo
avti z ranjenci. Med njimi je
majhen deček. Neka ženska leži
nemo z zaprtimi očmi. Potem je
neki mož in tri ženske.

"Youngstown, Chicago — kaj
je razlike? Dva sta ubita tukaj,
deset tam. Sedem in dvajset je
ranjenih tukaj, okrog sto v Chi-
cagu. Nas vse skupaj je postre-
lil Tom Girdler," zaključuje de-
lavka poročevalka, ki nosi šest
šivov na glavi.

Župan Johnstowna je sodnik in birič

Stavkarje sodi po for- muli: "90 dni ali \$100"

Johnstown, Pa. — (FP) —
Tukajšnji župan Daniel J.
Shilds, stoodnotni protektor
Bethlehem Steel Corp., se je v
jeklarski stavki postavil kakor
malo županov. Shilds ni samo žu-
pan, marveč tudi stavkarški so-
dnik in birič. Njegove trinošne pe-
ruti mu je sicer nekoliko pristi-
gel governor Earle, za kar so
mu posebno stavkarji hvaležni.

Nad slednje se je spravil pred
proglasitvijo prekega sode po
governerju ne samo s svojo po-
licijo in oboževanimi vigilanti,
marveč tudi kot sodnik in birič.
Za stavkarje je iznašel formulo:
"90 dni kazni ali \$100 globe".
Po tem kopitu je sodil vse, ki so
prišli pred njega.

Ko je neki policaj po imenu
Kreis pritrl pred njega neke-
ga majhnega stavkarja, kate-
ra je bil prej ustrelil v trebuh in
potem nabli s količkom, je župan
dejal kot sodnik, da "ne more
preveč pohvaliti policajevega
dejanja". To je bil njegov odgo-
vor na zagovornikovo vprašanje,
kaj misli o takim "junaštvu".
Toda možiček ni dobil le strela
v trebuh in s količkom po glavi,
marveč tudi — "90 dni ali \$100".
Slično kazni je dobil neki obto-
ženec, ki je na platu blizu tovar-
ne čital dnevnik Johnstown De-
mocrat in bil aretiran. Na "90
dni ali \$100" je bil obsojen tudi
neki deček, ki je deputitjem za-
klical: "Hello, boy scouts, you
bastards." Toda neki skeb, ki je
isti dan zabodel dva stavkarja,
ni bil niti aretiran, vsaj pa ne
kaznovan.

Penzijski načrt sprejet v kongresni zbornici

Washington, D. C. — Nižja
kongresna zbornica je sprejela
penzijski načrt za delavce, ki so
uposleni na železnicih, z veliko
večino. Ta bo nadomestil, če bo
sprejet tudi v senatu, sedanji
penzijski zakon. Avtorja zakon-
skega načrta sta senator Wagn-
er in kongresnik Cresser. Med
voditelji železniških bratovščin
in magnati je bil že prej dose-
žen sporazum. Slednji so izjavi-
li, da ne bodo tirali vprašanja
legalnosti pred vrhovno sodišče,
če bo kongres sprejel penzijski
načrt, ki bo kril okrog 1.200.000
železničarjev. V pokojninski
sklad bodo na podlagi tega na-
črta prispevali delavci in delo-
dalci. Maksimalna penzija bo
\$120 na mesec. To bo dobil vsak,
ki dela na železnici najmanj tri-
deset let in doseže starost 60
let. Voditelji bratovščin pravijo,
da bo najmanj 50.000 železni-
čarjev šlo v pokoj, ko bo penzi-
jski zakon stopil v veljavo. S tem
bo dana prilika uposliti mla-
dim delavcem.

Stopnjevanje

"No, Jereb, ali je mogoče stop-
njevati samostanik?"
"Da, gospod učitelj."
"Kateraga?"
"Najmanj, prosim."

Slovenska Narodna

Ustanovljen 9. aprila 1904

2857-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

Vicent Calhoun, predsednik... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
F. A. Viter, gl. tajnik... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Lawrence Gredelich, taj. bol. odd... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Vagrich, gl. blagajnik... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Pils Gedin, upravitelj glasila... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
John Melch, urednik glasila... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois

ODBORNIKI:

Frank Ruzick, prvi podpredsednik... 956 E. 74th St., Cleveland, Ohio
John E. Lohar, Jr., drugi podpredsednik... 1897 E. 163th St., Cleveland, Ohio

GOSPODARSKI ODBOR:

Mich Petrovich, predsednik... 153 E. 151st St., Cleveland, Ohio
Anthony Cvetkovich... 985 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
John Olin... 211 E. Prospect Ave., Clevelands Hills, Ill.

POBORTNI ODBOR:

John Gorkh, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
Anton Buler... Box 37, Arma, Kansas
John Trösch... Box 217, Strubens, Pa.
Frank Puchaj... Box 61, Parkhill, Pa.
Frank Barlich... 1911 Muskuha Ave., Cleveland, Ohio

NADZORNI ODBOR:

Frank Zalta, predsednik... 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Illinois
Fred Malgar... 33 Central Park, Penn. Illinois
Jacob Ambrusch... 418 Pierce St., Evelyn, Minn.

POZORIŠNO-Kongresna s glavni odborniki, ki delajo v gl. uradi, so vrli tabele:
VSA PERMA, ki se nanalajo na posle gl. predsednika, naj se nanalajo na predsednika
VSE DENARNE politične in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jedne vabe,
naj se politične na gl. tajništvo.
Vse sodne, državne in politične podpore, naj se politične na gl. tajništvo.
Vse sodne v zvezi s kongresnimi posli, naj se politične na kongresništvo.
VSE PRISTOJNI gladi podpiranje v gl. upravni odbori naj se politične Frank Ruzick,
predsednik nadzornega odbora.
VSE PRISTOJNI na gl. prvotni odbori se naj politične na John Gorkh, predsednik poro-
čnega odbora.
VSE DOPIRI in drugi spisi, namena, opazil, naročila in speli vse, kar je v zvezi s
glasilom jedota, naj se politične na "PROSVETA", 2857 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows:
Communications for the Supreme President should be addressed to him.
All communications of money and business concerning lodges and members other than sub-
scribers should be addressed to secretary's office.
Matters of such benefit should be addressed to the assistant secretary.
Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up
with him.
Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank
Ruzick, chairman of the Board of Supervisors.
Charges, complaints and appeals should be addressed to John Gorkh, chairman, Judicial
Committee.

Podporna Jednota

Inkorp. 17. junija 1907
v državi Illinois

Tel. Rockwell 4864

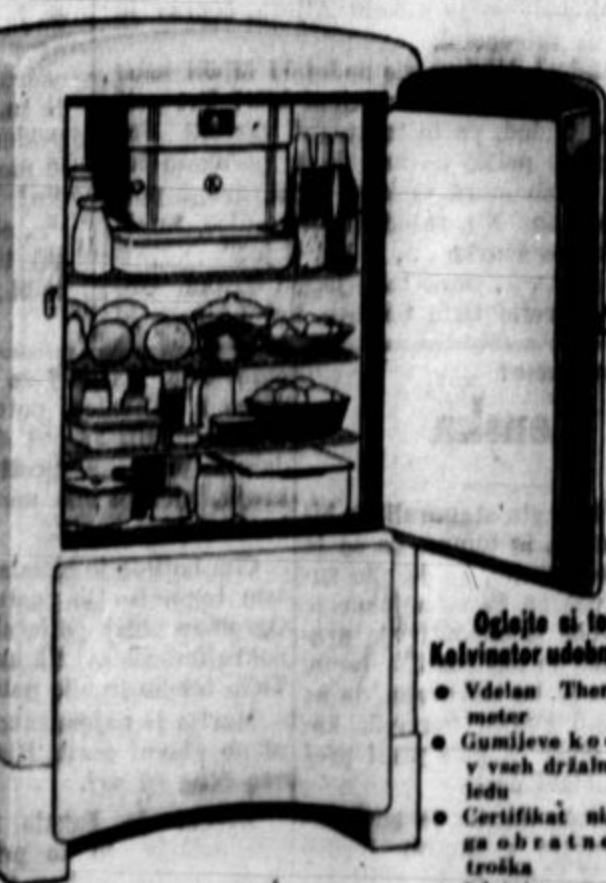
ELEKTRIČNI REFRIGERATOR PRODAJA!

PLUS-SILNI KELVINATOR

\$159.95

Samo

Nova 1937 oprava • Večja hladilna močnost
Velik hranilni prostor • Nizki obratni trošek

Oglejte si toj
Kelvinator udobnosti

- Vdelan Thermo-
meter
- Gumijevke v
vseh držalnikih
ledu
- Certifikat nizke-
ga obratnega
troška
- 5-letna varnostni
načrt

• Dobite več za vaš denar kadar kupite družinske
velikosti Kelvinator električni hladilnik. Ohrani
hrano varnejšo, ker je plus-silno vrejen... vseeno
stane manj obratovanje.

LAHKO ZA NAKUP! Malo naplatilo takoj!
Ostalo mesečno z vašim računom za elektriko.

*To save interest and other costs, a somewhat higher price is charged
for Refrigerators sold on deferred payments.*

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS

DOWNTOWN—72 W. ADAMS ST.—132 S. DEARBORN ST.
Telephone RAHdolph 1200, Local 66

4834 S. Ashland Ave.	4231 W. Madison St.	1044 S. Michigan Ave.
3733 Milwaukee Ave.	4833 Irving Park Blvd.	3460 S. State St.
4562 Broadway		857 W. 43rd St.
2950 E. 97th St.		2745 Lincoln Ave.

FEDERAL CREDIT UNION

Fordovi najeteži vodijo žensko, ki je delila unijske letake med
delavce, stran od Fordove tovarne.

F. M. DOSTOJEVSKIJ:

Bratje Karamazovi

Roman v štirih delih s epilogom — Poslovni Vladimir Levitš

Tisti mah sta na krik Katerine Ivanovne prišli v sobo obe njeni soročnici; tudi sobarica je prišla. Vse tri so planile k njej. "Saj grem," je rekla Grušenjka in pobrala ogrtač z divana. "Aljoša, daj, spremi me, dragi!"

"Idite, idite takoj!" Aljoša je proseče sklenil roke pred njo. "Spremi me, dragi Aljošenjka! Spotoma ti povem nekaj lepega-lepega! Prav zate, Aljošenjka, sem zaigrala ta prizor. Spremi me, ne bo ti žal."

Aljoša se je odvrnil in zvil roke. Grušenjka je z zvonom smehom stekla iz hiše.

Katerino Ivanovno je pograbilo kakor božanstvo. Hlilpa je in kričala, da jo dušijo. Vsi so se prizadevali okoli nje.

"Svarila sem vas," ji je govorila starejša tetka, "odgovarjala sem vas od tega koraka... Prevročekrvi ste... da se le mogli odločiti za tak korak! Vi ne poznate teh bitij, in o tej pravici, da je najslabša izmed vseh... Ne, preveč ste svojeglavi!"

"To je tigra!" je zavpila Katerina Ivanovna. "Zakaj ste me udarili, Aleksej Fjodorovič! Zbila bi jo bila, zbila!"

Nič več se ni mogla brzditi pred Aljošo; morda se tudi hotela ni.

"S korobačem bi jo morali, na sramotnem odru, rabelj bi jo moral prebiti v prico vseh ljudi!"

Aljoša se je jel zadenski umikati proti vratom.

"Ali — Bože moj!" je zdajci vzkliknila Katerina Ivanovna in plosnila z rokami. "Kaj mi ali on! Da je mogel biti tako brez časti, tako nečloveški. Povedal je temu bitju, kaj se je zgodilo tam, tistega usodnega, vekomaj prekletega, prekletega dne! 'Svojo lepoto ste nosili na prodaj, ljuba gospodična!' Ona to ve! Vaš brat je podlež, Aleksej Fjodorovič!"

Aljoša bi bil rad nekaj rekel, pa ni mogel najti niti besedice. Srce se mu je bolešno krčilo.

"Idite, Aleksej Fjodorovič! Sram me je, grozno mi je! Jutri... na kolenih vas prosim, pridite jutri. Ne obsodite me, odpustite mi, saj ne vem, kaj še storim s seboj!"

Aljoša je stopil na ulico, kakor bi se opotekal. Jok ga je silil, kakor njo. A zdajci ga je dohitela služkinja.

"Gospodična so vam pozabili dati to pisemce od gospe Hohlakove, že od kosila je ležalo pri njej."

Aljoša je mehanično vzel mali rožnati ovoček in ga skoro nezavedoma spravil v žep.

XI

Se eno izgubljeno dobro ime

Od mesta do samostana ni bilo delj nego dobrano vrsto. Aljoša je urno krenil po cesti, ki je bila ob tisti uri zapuščena. Bilo je skoro že noč, na trideset korakov je bilo že težko razločiti predmete. Na pol poti je bilo križempotje. Na križempotju, pod osamljeno vrbo, se je pokazala nekakšna postava. Na tisti mah, ko je Aljoša stopil na križempotje, je ta postava skočila z mesta, vrgla se nanj in z divjim glasom zakričala:

"Denar ali življenje!"

"Ti, Mitja!" se je začudil Aljoša, čeprav je izprva ves vztrepetal.

"Ha-ha-ha! Nisi se me nadejal? Misliš sem: kje naj ga počakam? Pri njeni hiši? Tri poti vodijo od ondod, pa bi te utegnil zgrešiti. Naposled mi je prišlo na um, da te počakam tu, češ, to mima mora vsekakor priti, druge poti ni v samostan. Nu, razodeni mi resnico, zmeč kaj me kakor šurka... A kaj ti je?"

"Nič, brat... samo tako je, od strahu. Oh, Dmitrij! Prejte tista očetova kri (Aljoša je

zajokal, že davno bi se bil rad razjokal, a zdaj se mu je mahoma nekaj utrgalo v duši). "Toliko, da ga nisi ubil... preklel si ga... in evo, zdaj... tu... pravkar... zbijaš šale!... denar ali življenje!"

"Nu, kaj za to? Ali je mar nespodobno? Ne ujema se s položajem?"

"Oh ne... jaz... tako..."

"Stoj. Pogledaj to noč: vidiš, kako mračna je, kakšni so oblaki in kak veter se je vzdignil! Skril sem se tu pod vrbo, da te počakam, in zdajci mi je prišlo na um (Bog mi je priča!): čemu naj se še mučim na tem svetu, česa naj čakam? Evo vrbe, rutico imam, srajco tudi, vrvica je brž spletena, v nameček jo še namočim — in nič več ne bom svetlu v breme, ne bom je več skrunil s svojo podlo navzočnostjo! A v tem začujem tebe, da prihajaš — o Gospod, kakor da je mahoma nekaj padlo name: po tem takem je vendarle še človek, ki ga ljubim, glej, evo ga, evo tega človeka, mojega draga brata, ki ga ljubim bolj od vseh ljudi, edinega na vsem svetu! In tako sem te vzbujil, tolikanj sem te ljubil v tistem trenutku, da sem pomislil: kar precej mu planem okoli vrta! Pa me je obšla neumna misel, češ, razveselim ga, prestrašim ga. In res sem zavpil kakor bedak: 'Denar! Oprosti mi budalost — saj to je samo nezmysel, a pri duši mi je... takisto spodobno... Nu, vraga, povej rajši, kako je tam? Kaj je rekla? Zdrobi me, porazi me, ne prizanesi! Jeli, da je bila vsa iz uma?'"

"Ne, to ne... Tam je bilo nekaj čisto drugega, Mitja. Tam... tam sem ju pravkar našel obe."

"Kako obe?"

"Grušenjko pri Katerini Ivanovni. Dmitrij Fjodorovič je odrevenel."

"To ni mogoče!" je zavpil, "bleda se ti! Grušenjka pri njej?"

Aljoša je povedal vse, kar se je bilo zgodilo z njim od tistega trenutka, ko je prišel k Katerini Ivanovni. Pripovedoval je deset minut, ne baš gladko in skladno, a vendar je menda jasno opisal vse, pobiraje najpogostnejše besede in najglavnejše kretanje, ter — časih z eno samo črto — rezko označeval svoja lastna čustva.

Brat Dmitrij je molče poslušal in s strašno nepremišljenostjo strmo gledal vanj, toda Aljoša je bilo jasno, da je že vse dojel in uganil ves zmysel dogodkov. Njegov obraz je postal, čim bolj je napredovala povest, ne samo mračen, ampak kar nekam grozeč. Nagrbnili so obrvi, stisnili zobe in njegov nepremišljen pogled kakor da je postal še bolj srep in sračen... Tem bolj nepričakovano je bilo, ko se je ves njegov dotlej tako srditi in besni obraz zdajci z nepojmljivo naglico izpremenil: stianjene ustnice so se mu razklenile in Dmitrij Fjodorovič je mahoma udaril v najneudržnejši, najodkritorenejši smeh. Ta smeh ga je dobesedno zalil, dolgo časa ni mogel niti govoriti od smeha.

"Teda j! ni poljubila roke! Ni ji poljubila roke, kar pobežnila je!" je vzklikal v nekakšnem boleznem vznemirjenju — v predraznem vznemirjenju, bi skoro lahko rekli, da ni bilo to vznemirjenje tolikanj naravno. "Tak ona je pa kričala, da je tigra! Nu, tigra je tudi res! Tak na sramotnem odru bi jo morali pretepati! Da, da, treba bi bilo, treba, tega menja sam, da je treba, zdavnaj že! Vidiš brat, zastran mene naj bo sramotni odel, a preje moram se ozdraviti. Razumem kraljico predznosti, vsa je tu, vsa se je razodela v tej istoriji z ročico, peklenska! To je kraljica vseh peklensk, ki si jih le moreš misliti na svetu! Divota, na svoj način! Tak domov je stekla! Takoj bom... oh... skočil bom k njej! Aljoška, ne obtožuj me, saj tudi jaz priznam, da bi bilo še premalo, če bi jo zadavil!"

(Dalje prihodnjik.)

no, kakor bi bil že zvedel, da je mati umrla. V žarki luči se kažejo na njegovem koščnem obrazu črne črte in beli madeži.

"O, ti si, ljubi?"

Prešerna tropa in v njeni sredi s trakovi polepšana ženska s pijanimi očmi in živimi kretanjimi. Mimo grede se ustavi ob mizi mladega moža. On pa je le nekaj zamrmral in se še bolj sklonil nad svojim krožnikom.

Naposled so šli zasmehevalci dalje, toda povsod okoli se je še slišal ženski smeh.

Njen brat, ki ga je naposled dobila, je torej tak siromak, da se vsi iz njega norčujejo! Nihče ni dober z njim, nihče ne bo bit njegov prijatelj. Če gre z dela, se mora ogibati ljudem, se mora skriti prav v kot jedilnice. Marjine oči so se zaliskrile v solzah.

Hudo ji je bilo zaradi njega. No, saj je zdaj ona prišla. Ona mu bo polepšala življenje. Nadomestila mu bo družino. Stanovanje bosta imela in cvetje na kamnu...

Potnisila ga je stran. "Ne, ne..."

Brez moči so mu omahnile roke, tako slaboten, tako poteptan je stal pred njo.

"Poslušajte me!" je rekla Marija. "Ne smete me ljubiti. Zelo nesrečna bi bila, če bi me ljubili... Nisem prosta, ne nisem prosta... Če bi je vedeli... In potem... Stran moram odot. Toda druge ženske bodo odkrile, prav tako kakor jaz, da niste tako kakor kdorsibodi..."

"Kako?" je vzkliknil in njegov obraz je bil kakor v ekstazi. "Da bi mene ljubili? Ali je sploh mogoče mene, mene ljubiti? Povejte mi, ali bi me ljubili, če bi bili prosti?"

"Da," je šepnila, "da... toda... zdaj se dobro imejte..."

Pobegnili je. On pa je ostal še tam, ves trd, bled in nekaj na njem se je lesketalo kakor voščena sveča. Njegove oči, njegov obraz, ves se je lesketal. Zadel ga je odsev najlepše, najčudovitejšje ženske... Od tega trenutka dalje se mu je zdelo, da ima ogromen zaklad, talisman, ki mu je bil močnost in moč, da se bo lahko boril za življenje in srečo.

Ona pa je bežala, odhitela po brezkončnem hodniku gostilne, vrgla se je na posteljo v svoji siromašni sobici in zarila svoj obraz v blazine.

Ko se je zjutraj zmračilo, je šla stran. Svojega zapuščenega brata ni smela več srečati, ker se mu je pokazala kot ljubica ženska in ne kot sestra.

Zelo je jokala, ko je šla. Toda to so bile solze veselje in bolečine hkratu.

—(B. R.)

HUMOR

Jazbečar

"Da, lahko vzamete tega jazbečarja zastoj, samo to boste plačali, kolikor je veljala njegova prehrana, 20 dolarjev."

"Kaj — ali vas ni sram računati za malo hrane 20 dolarjev?"

"Hrane ne računam, računam le: tri pare čevljev, ene hlače, en prt in prevleko zofe."

Poklon

Ona: "In ne mislite, da dobi dekde od teka velike noge?"

On: "No, seveda."

Ona: "In od plavanja široke rame?"

On: "In jahate menda tudi."

Dober računar

Domača naloga se je glasila: "Na hiši je dolga \$3,500. Kako dolgo je treba odplačevati mesečno po \$25, če je treba odplačevati 7 odstotne, in kako dolgo,

če je treba plačevati 6.5 odstotne obresti?"

Mihec je edini prinesel pravilno nalogo.

"Kako si to tako dobro izračunal?"

"Vprašal sem v Kreditni banki."

Vzrok

"O, gospod! Jokali ste, ko je moja hčerka pela madžarsko pesem — ali ste Madžar?"

"Ne — ampak glasbenik."

Iz šole

"Ali te ni sram, Perko, da hodiš v šolo tako razkušan? Ali se ne moreš doma malo počesati?"

"Nimam glavnika, gospod učitelj."

"Pa bi si izposodil očetovo?"

"Ah, oče pa spet nima..."

Pri pouku o živilih

"In zdaj mi imenujte, N. kova, tri stvari, ki imajo sl v sebi."

"Prosim, dve maneti in vrtnik."

Iz prirodoznanosti

"Kaj veš, Jalen, o slonih?"

"Delajo se iz komarjev, sim!"

Razlika v elektriki

Učitelj: "Janez, kakšna razlika med bliskom in elektriko v žarnici?"

Učenec: "Razlika je ta, nam za blisk ni treba nič čati!"

7 DNI DO JUGOSLAVIJE

BREMEN-EUROPA.

Brzi vlak ob Bremen in Europa v Bremerhaven zajamli udobno potovanje do LJUBLJANE

Ali potujete s priljubljenimi ekspresnimi parniki: COLUMBUS.

HANSA-DEUTSCHLAND, HAMBURG-NEW YORK.

Iskreno želimo sveto od Čerbenja, Bremen ali Hamburg. Pomagali vam bomo preskrbeti vize za obisk ali preselitev vaših evropskih sorodnikov.

Za pojasnila vprašajte lokalnega agenta ali

HAMBURG-AMERICAN LINE, NORTH-GERMAN LLOYD.

139 W. Randolph St., Chicago, Ill.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 16. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prišteje eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsakega člana ali nečlane \$6.00 a eno letno naročnino. Ker pa člani še plačajo pri anesmentu \$1.20 a tednik, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člane S.N.P.J. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Če listu Prosveta je:

Za Druž. države in Kanado \$6.00 Za Cicero in Chicago je... \$12.00

1 tednik in... 4.80 1 tednik in... 4.80

2 tednika in... 3.60 2 tednika in... 3.60

3 tednika in... 2.40 3 tednika in... 2.40

4 tednika in... 1.20 4 tednika in... 1.20

5 tednikov in... nič 5 tednikov in... 1.20

Za Evropo je... \$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Men Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnili: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član S.N.P.J. ali če se preseli proč od družine in bo zahvaloval sam svoj list, tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupaj naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne stori, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsote \$.....

1) Ime.....Čl. društva št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. društva št.....

3).....Čl. društva št.....

4).....Čl. društva št.....

5).....Čl. društva št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, tam knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugo

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene amerni, unijako delo prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

S.N.P.J. PRINTERY

2657-59 SO. LAWDALE AVENUE

Telefon Rockwell 4904

CHICAGO, ILL.

Tam se dobe na željo tudi vse ustrezne prijavitelje

Henri Barbusse:

Ženska

Koča, kjer sta stanovali, je bila tako nizka in temna, da se je v njej že temnilo, ko je bilo zunaj še poldnev. Samo nejasno je bilo mogoče pregledati vse prostore. Koti so bili zaviti v temo, tla so bila slabo tlakovana, da so bila zaradi svojih majavih kamenitih plošč in gole prati prej podobna slabi cesti.

Umirajoča starica je pogledala s postelje v somrak blelih solčnih žarkov, ki so silili samotno skozi potemnela stekla malih oken. Dejala je hčer:

"Marija, po moji smrti moraš iti iskat svojega brata. Ostal je tam v rudniku, ko sem zapustila vajinega očeta. Zdaj sta ostala siroti in živita skupaj! Vseka-

ko ga boš dobila, ker se piše prav tako kakor ti. Pomagala mu boš, on bo tebi pomagal, saj veš, ni slab človek."

To so bile njene poslednje besede. Še tisto noč je za zmeraj onemela.

Po pogrebu si je oblekla Marija sivo obleko, snela cvetlice s klobuka, ker niso bile primerne za žalovanje, in se odpravila na

potovanje. Najprej se je vozila dolgo z železnico, potem pa je morala hoditi še peš skozi črno deželo premoga proti tistemu kraju, kjer bi bila morala poiskati svojega brata.

Čim bolj se je bližala rudniku, tem temnejša je postajala pot. Ogromen oblak je ležal nad vso pokrajino, skoraj tik nad zemljo. Tako temno je bilo nebo.

Marija je najela sobo v gostilni ob glavni cesti. Hiše so bile vse črne od saji.

Zvečer je čakala z velikim žen delavce, ki so prihajali iz jame. Tuljenje siren ji je jemalo sapo, potem pa se je prestrašila neizmerne množice blelih rudarjev, ki so stopali iz globoke jame s težkimi koraki in šli dalje kakor en moč in vsi v isto smer. Tako je bilo, kakor bi bila gledala pogreb.

Sredi delavcev je takoj spoznala svojega brata, čeprav je bila šele v petnajstem letu, ko sta se ločila. Da, da, seveda, bil je Jean s svojim drobnim, ble-

dim obrazom (oh, tako droben, tako bled je bil!) in z dolgim, vse preveč okleščenim telesom. Nekaj je bilo na njem, kar ga je ločilo od drugih, zdedo se je, da mora biti bolj utrjen kakor jo. Jean gleda zmešeno, žalost-

val drugi, zelo nesrečen in zelo sam.

Toda, oh, moj Bog! Marija je takoj opazila, da so ga začeli tovarila suvati, se norčevati iz njega in se mu amejati. Potem je stopil iz njihove vrste, se preril skozi množico in odhitel stran.

Marija je šla za njim. Stopil je v hišo, čisto preprosto hišo, kjer so dajali stanovanja v najem, toda prej je še dvignil glavo, da bi se prepričal, ali je res prava hiša. Tako delajo vsi ljudje, ki so negotovi, zamišljeni. Kmalu se je vrnil iz nje in šel v sosedno, kjer je bila javna kuhinja. Tu je obatal na pragu, kakor bi se bil prestrašil ropota, naposled pa je le z negotovim korakom stopil v vežo in izginil.

Torej sam, brez čene ali prijateljice? Kaj je to vendar čudnega, saj je tako prav! Potem bo vsaj lahko ostala brez sitnosti pri svojem bratu. To je važno in prav. Toda zakaj jo to veselo spoznanje hkratu tudi boli, zakaj vzdrhti vsa ob misli na njegovo samotnost?

Tudi ona stopi v javno kuhinjo in sede, tako da gleda z obrazom proti bratu, dve miši od njega. Povsod okoli jedo obiskovalci, na glasa sreba jo in cmoka-

da mora biti bolj utrjen kakor jo. Jean gleda zmešeno, žalost-

val drugi, zelo nesrečen in zelo sam.

Toda, oh, moj Bog! Marija je takoj opazila, da so ga začeli tovarila suvati, se norčevati iz njega in se mu amejati. Potem je stopil iz njihove vrste, se preril skozi množico in odhitel stran.

Marija je šla za njim. Stopil je v hišo, čisto preprosto hišo, kjer so dajali stanovanja v najem, toda prej je še dvignil glavo, da bi se prepričal, ali je res prava hiša. Tako delajo vsi ljudje, ki so negotovi, zamišljeni. Kmalu se je vrnil iz nje in šel v sosedno, kjer je bila javna kuhinja. Tu je obatal na pragu, kakor bi se bil prestrašil ropota, naposled pa je le z negotovim korakom stopil v vežo in izginil.

Torej sam, brez čene ali prijateljice? Kaj je to vendar čudnega, saj je tako prav! Potem bo vsaj lahko ostala brez sitnosti pri svojem bratu. To je važno in prav. Toda zakaj jo to veselo spoznanje hkratu tudi boli, zakaj vzdrhti vsa ob misli na njegovo samotnost?

Tudi ona stopi v javno kuhinjo in sede, tako da gleda z obrazom proti bratu, dve miši od njega. Povsod okoli jedo obiskovalci, na glasa sreba jo in cmoka-

da mora biti bolj utrjen kakor jo. Jean gleda zmešeno, žalost-

val drugi, zelo nesrečen in zelo sam.

Toda, oh, moj Bog! Marija je takoj opazila, da so ga začeli tovarila suvati, se norčevati iz njega in se mu amejati. Potem je stopil iz njihove vrste, se preril skozi množico in odhitel stran.

Marija je šla za njim. Stopil je v hišo, čisto preprosto hišo, kjer so dajali stanovanja v najem, toda prej je še dvignil glavo, da bi se prepričal, ali je res prava hiša. Tako delajo vsi ljudje, ki so negotovi, zamišljeni. Kmalu se je vrnil iz nje in šel v sosedno, kjer je bila javna kuhinja. Tu je obatal na pragu, kakor bi se bil prestrašil ropota, naposled pa je le z negotovim korakom stopil v vežo in izginil.

Torej sam, brez čene ali prijateljice? Kaj je to vendar čudnega, saj je tako prav! Potem bo vsaj lahko ostala brez sitnosti pri svojem bratu. To je važno in prav. Toda zakaj jo to veselo spoznanje hkratu tudi boli, zakaj vzdrhti vsa ob misli na njegovo samotnost?

Tudi ona stopi v javno kuhinjo in sede, tako da gleda z obrazom proti bratu, dve miši od njega. Povsod okoli jedo obiskovalci, na glasa sreba jo in cmoka-

da mora biti bolj utrjen kakor jo. Jean gleda zmešeno, žalost-

val drugi, zelo nesrečen in zelo sam.

Toda, oh, moj Bog! Marija je takoj opazila, da so ga začeli tovarila suvati, se norčevati iz njega in se mu amejati. Potem je stopil iz njihove vrste, se preril skozi množico in odhitel stran.